

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА
вступного іспиту з української мови та літератури для вступу на навчання
для здобуття ступеня бакалавра
на основі повної загальної середньої освіти

Київ 2017

ЗМІСТ

Загальні положення	3
Українська мова	5
Українська література	8
Пояснювальна записка до тестів.....	10
Критерії оцінювання підготовленості вступників	11

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного іспиту з української мови та літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти складено на підставі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерством освіти і науки України від 03 лютого 2016 року № 77 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти».

Вступний іспит з української мови та літератури передбачає знання вступниками таких розділів лінгвістичної науки «українська мова»: фонетика, орфоепія, орфографія, графіка, лексикологія, фразеологія, словотвір, морфологія, синтаксис, пунктуація. З української літератури вступник має орієнтуватися в літературному процесі кожного періоду, визначаючи їх напрями, представників.

Програму складено з урахуванням сучасного стану теоретичних основоположень лінгвістичної та літературознавчої наук. Вступник повинен знати правила орфографії та пунктуації і вміти виконувати фонетичний, морфемний, морфологічний, синтаксичний аналіз звуків, слів, речень; мати уявлення, за якими принципами будується літературний твір, і визначати композиційні його елементи, тропи, поетичні фігури.

Програму складено з розрахунку, щоб вступники мали змогу узагальнити комплекс знань про фонетичну систему мови, лексичний склад мови, частини мови, члени речення, способи словотворення, принципи побудови речень; особливості літературного процесу, починаючи від давньої літератури і закінчуючи літературними течіями ХХІ ст.

Література: шкільні підручники з української мови і літератури, посібники для вступників до вищих навчальних закладів, правопис української мови, словники.

Мета вступного іспиту

Вступний іспит з української мови та літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти проводиться з метою оцінювання підготовленості вступника до здобуття вищої освіти і передбачає перевірку рівня знань, умінь та навичок вступника з української мови та літератури.

Основні вимоги до знань і вмінь

На вступному іспиті з української мови та літератури вступник до Національного транспортного університету повинен:

- розмежовувати звуки і букви, визначати їх співвідношення;
- розрізняти частини мови і члени речення, указувати форму вираження кожного члена у реченні;

- виконувати повний синтаксичний розбір речення, визначати його структурну схему, визначати блоки;
- оформлювати письмове мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови;
- визначати ідейно-тематичну основу літературного твору, його композицію;
- знати авторів вивчених творів;
- знати основні літературні напрями, течії;
- ідентифікувати героя, подію тощо за авторською характеристикою, назвою твору.

Форма проведення вступного іспиту

Вступний іспит з української мови та літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти проводиться у письмовій формі за тестовою технологією.

Користування довідковою та допоміжною літературою не передбачено.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Фонетика. Орфографія. Графіка. Орфографія.

1. Звуки мовлення. Голосні, приголосні звуки.
2. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв **я, ю, є, ї, щ**.
3. Склад. Наголос. Основні правила переносу.
4. Голосні наголошені й ненаголошені, їх вимова та позначення на письмі.
5. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення звуків.
6. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування **у-в, і-й**. Сполучення **йо,ьо**.
7. Правила вживання м'якого знака, апострофа.
8. Подвоєння букв на позначення подовжених приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
9. Написання слів іншомовного походження.

Будова слова. Орфографія.

10. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Вимова та написання префіксів **з- (зі-; с-) роз-, без-**; префіксів **пре-; при-; прі-**.

Словотвір. Орфографія.

11. Змінювання та творення слів. Основні способи словотворення.
12. Зміни приголосних при творенні слів.
13. Сполучні **о, е** в складних словах. Написання разом і через дефіс слів з **нів-**.
14. Дефіс у складних словах.
15. Творення та правопис складноскорочених слів.

Лексикологія. Фразеологія.

16. Поняття про лексику. Однозначні багатозначні слова. Синоніми, антоніми, омоніми.
17. Поняття про фразеологізм.

Морфологія і орфографія.

18. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Число іменників. Відмінки іменників. Рід іменників. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. **Не** з іменниками. Правопис найуживаніших суфіксів.
19. Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Способи творення прикметників. Найчастіше вживані суфікси. Правопис відмінкових закінчень. **Не** з прикметниками. Правопис найуживаніших суфіксів прикметників.
20. Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні та порядкові. Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

21. Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників, їх відмінювання.
22. Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Часи дієслова. Відмінювання дієслів. Дієслова I і II дієвідмін. **Не** з дієсловом. Правопис дієслів.
23. Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні й пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. **Не** з дієприкметниками.
24. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Правопис дієприслівників.
25. Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Правопис прислівників.
26. Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.
27. Сполучник як службова частина мови. Сполучник як засіб зв'язку у реченні. Сполучники сурядності і підрядності, їх види. Правопис сполучників разом і окремо.
28. Частка як службова частина мови. **Не** з різними частинами мови.
29. Вигук як частина мови. Використання вигуків як засобу виразності в художніх творах. Правопис вигуків.

Синтаксис. Пунктуація.

30. Словосполучення.
31. Просте речення. Підмет і присудок як головні члени речення.
32. Другорядні члени речення.
33. Односкладні речення. Повні і неповні речення.
34. Речення з однорідними членами речення.
35. Речення зі звертаннями, вставними словами.
36. Речення з відокремленими членами. Розділові знаки при відокремлених членах.
37. Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком.
38. Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Сполучники та смислові зв'язки між простими реченнями в складносурядному. Інтонація і розділові знаки у складносурядному реченні.
39. Складнопідрядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні.
40. Синонімія складнопідрядних речень з простими реченнями і реченнями з прямою мовою.
41. Безсполучникове складне речення, особливості будови. Смислові відношення між простими реченнями (однорідні й неоднорідні). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні та інтонація.

42. Складне речення з різними видами зв'язку. Складне речення з сурядним і підрядним зв'язком. Складне речення із сполучниковим зв'язком. Розділові знаки в ньому.
43. Пряма і непряма мови. Цитата. Діалог. Способи заміни прямої мови непрямою. Інтонація і розділові знаки при цитаті, діалозі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Українська мова : навчальний посібник. – К. : Либідь, 1998.
2. Нечволод Л. І. Сучасний український правопис : Комплексний довідник. – Харків : Торсінг, 2005
3. Українська мова : Тестові завдання / За ред. Н. В. Гуйванюк. – К. : Видавничий центр «Академія», 1999.
4. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. – 4-те вид., випр. й доп. – К. : Наукова думка, 2007.
5. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – К. : Освіта, 2002.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Усна народна творчість

1. Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».
2. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «Засвіт встали козаченьки».
3. Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла»

Давня українська література

4. «Слово про похід Ігорів», «Повість минулих літ».
5. Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

Література кінця XVIII – початку XX століття

6. І. Котляревський: «Енеїда», «Наталка Полтавка».
7. Г. Квітка-Основ'яненко: «Маруся».
8. Т. Шевченко: «Катерина», «Гайдамаки», «Заповіт», «Сон» («У всякого своя доля»), «Кавказ», «До Основ'яненка», «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...», «Мені однаково».
9. П. Куліш: «Чорна рада».
10. І. Нечуй-Левицький: «Кайдашева сім'я».
11. Панас Мирний: «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».
12. І. Карпенко-Карий: «Мартин Боруля».
13. І. Франко: «Гімн», «Мойсей», «Чого являєшся мені у сні?».
14. М. Коцюбинський: «Intermezzo», «Тіні забутих предків».
15. Леся Українка: «Contra spem spero!», «Лісова пісня».
16. О. Кобилянська «Земля».
17. М. Вороний: «Блакитна Панна».
18. Олександр Олесь: « О слово рідне! Орле скутий!..», «Чари ночі».

Література XX століття

19. П. Тичина: «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пам'яті тридцяти», «О панно Інно»
20. М. Рильський: «Молюсь і вірю...».
21. М. Хвильовий: «Я (Романтика)».
22. М. Зеров: « Київ – традиція»
23. Ю. Яновський: «Дитинство» (новела із роману «Вершники»)
24. В. Сосюра: « Любіть Україну».
25. В. Підмогильний: «Місто».
26. Остап Вишня: «Моя автобіографія», «Сом».
27. М. Куліш: «Мина Мазайло».
28. Богдан-Ігор Антонич: «Різдво».
29. О. Довженко: «Україна в огні», «Зачарована Десна».
30. А. Малишко: «Пісня про рушник».

31. В. Симоненко: «Ти знаєш, що ти – людина...», «Задивляюся у твої зіниці»
32. Олесь Гончар: «Залізний острів»
33. Гр. Тютюнник: «Три зозулі з поклоном».
34. В. Стус: «Як добре те, що смерті не боюся я», «О земле втрачена, явися!..».
35. І. Драч: «Балада про соняшник».
36. Л. Костенко: «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

Твори українських письменників-емігрантів

37. І. Багряний: «Тигролови».
38. Є. Маланюк: «Стилет чи стилос?».

Сучасний літературний процес

39. Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «ЛуГоСад»).
40. Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука.
41. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова.
42. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI-XVIII ст. : навч. посіб. – К. : Академія, 2009. – 424 с.
2. Возняк М. С. Історія української літератури: В 2-х т. – Львів : Світ, 1992. – Т. 1; – Львів : Світ, 1994. – Т. 2.
3. Живиця : Хрестоматія української літератури ХХ століття. У 2 кн. / Упор. М. Конончук, Н. Бондар, Т. Конончук. – К. : Твім інтер, 1998.
4. Історія української літератури (перші десятиріччя ХІХ століття) : підручник / П. П. Хропко, О. Д. Гнідан, П. І. Орлик та ін. – К. : Либідь, 1992. – 511 с.
5. Історія української літератури 70-90-х рр. ХІХ ст. : У 2 т. / За ред. О. Гнідан. – К. : Либідь, 1999.
6. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : У 3 кн. / Упор. В. Яременко, Є. Федоренко. – К. : Рось, 1993 – 1994.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ТЕСТІВ

Вступний іспит проводиться у письмовій формі за тестовою технологією. Екзаменаційний білет містить 12 завдань чотирьох рівнів складності.

Рівень I. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (на певне правило) (завдання 1 – 6)

До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вступник вибрав і позначив правильну відповідь у бланку відповідей.

Рівень II. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (на декілька правил) (завдання 7 - 9)

До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вступник вибрав і позначив правильну відповідь у бланку відповідей.

Рівень III. Відкрите завдання з розгорнутою відповіддю (завдання 10)

Вступник повинен переписати речення, вставляючи пропущені розділові знаки. Зробити повний синтаксичний розбір, намалювати схему, позначити над кожним словом частину мови.

Рівень IV. Завдання з вибором кількох правильних відповідей (завдання 11 та 12)

До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей, з яких тільки дві правильні. Завдання вважається виконаним, якщо правильно позначені дві відповіді у бланку відповідей, або частково виконаним, якщо правильно позначена одна відповідь.

На виконання завдань відводиться 60 хвилин.

КРИТЕРІЇ

оцінювання підготовленості вступників на вступному іспиті з української мови та літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра

Проведення вступного іспиту засноване на письмовому контролі без використання довідкової й допоміжної літератури.

Результати вступного іспиту для вступників, які показали мінімальний достатній рівень підготовленості з української мови та літератури і отримали «пороговий бал», який становить 100 балів, оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

«Пороговий бал» у 100 балів вступник отримує за умови надання правильних відповідей на всі дев'ять перших питань екзаменаційного білета, які передбачають вибір правильного варіанта із чотирьох наведених у білеті варіантів відповідей. Сума цих балів розподіляється так:

правильна відповідь на питання з 1 по 8 оцінюється 10 балами;

правильна відповідь на питання 9 – 20 балами.

Якщо за результатами відповідей на перші дев'ять питань екзаменаційного білета вступник отримав кількість балів, нижчу від «порогового бала», перевірка його відповідей на наступні питання не проводиться.

Загальна оцінка за вступний іспит з української мови та літератури є сумою балів, яка складається з «порогового бала» (100 балів), отриманого за правильні відповіді на перші дев'ять питань екзаменаційного білета, та балів, виставлених за відповіді на кожне з наступних трьох питань екзаменаційного білета, та обчислюється за формулою:

$$O = 100 + \sum_{i=10}^{12} B_i,$$

де B_i – кількість балів за відповідь на i -е питання з 10 по 12.

При оцінюванні відповіді на питання з 10 по 12 використовуються такі критерії:

за завдання 10 (відкритого типу), яке передбачає надання розгорнутої відповіді, вступник може отримати від 0 до 40 балів:

- повна, вичерпна відповідь – 40 балів,
- відповідь правильна, проте допущені окремі неточності або порушено послідовність у викладі думок – 10, 20 або 30 балів,
- неправильна відповідь – 0 балів.

за кожне із завдань 11 та 12, які передбачають вибір двох правильних відповідей із наведених у білеті чотирьох варіантів, вступник може отримати від 0 до 30 балів (у сумі максимум 60 балів):

- за кожен правильну відповідь по 15 балів;
- за неправильну відповідь 0 балів.

Потрібно враховувати, що якщо вписано в талон відповіді зайві слова (словосполучення), то завдання оцінюються в 0 балів.